

VĂN HÓA VIỆT NAM TRONG MẮT SINH VIÊN QUỐC TẾ: NHẬN THỨC VÀ ẢNH HƯỞNG

Hoàng Thị Thu Hương
Khoa Ngoại ngữ, Trường Đại học Công nghệ Đồng Nai

Tóm tắt: Bài nghiên cứu này tập trung vào việc tìm hiểu nhận thức của sinh viên quốc tế về văn hóa Việt Nam và tác động của việc tiếp xúc với nền văn hóa này đến sự phát triển cá nhân và nghề nghiệp của họ. Mục tiêu của nghiên cứu là xác định những yếu tố văn hóa nào của Việt Nam gây ấn tượng mạnh mẽ với sinh viên quốc tế, cũng như phân tích những thay đổi trong thái độ và hành vi của họ sau khi trải nghiệm môi trường văn hóa Việt Nam. Dữ liệu được thu thập từ các cuộc phỏng vấn và khảo sát với sinh viên quốc tế đang học tập tại Việt Nam. Kết quả nghiên cứu cho thấy rằng văn hóa Việt Nam, với những đặc trưng như lòng hiếu khách, các phong tục lễ nghi và sự ảnh hưởng của lịch sử, đã có những tác động đáng kể đến cách nhìn nhận của sinh viên quốc tế về đất nước và con người Việt Nam.

Từ khóa: Văn hóa Việt Nam, sinh viên quốc tế, nhận thức văn hóa, ảnh hưởng văn hóa, giao lưu văn hóa, học tập tại Việt Nam.

VIETNAMESE CULTURE THROUGH THE EYES OF INTERNATIONAL STUDENTS: PERCEPTION AND INFLUENCE

Hoang Thi Thu Huong
Faculty of Foreign Languages, Dong Nai Technology University

Abstract: This study focuses on exploring international students' perceptions of Vietnamese culture and the impact of their exposure to this culture on their personal and professional development. The aim of the research is to identify which aspects of Vietnamese culture make a strong impression on international students, as well as to analyze changes in their attitudes and behaviors after experiencing the Vietnamese cultural environment. Data were collected through interviews and surveys with international students studying in Vietnam. The findings of the study indicate that Vietnamese culture, with its characteristics such as hospitality, customs and rituals and the influence of history, has significantly impacted international students' perceptions of the country and its people.

Keywords: Vietnamese culture, international students, cultural perception, cultural influence, cultural exchange, studying in Vietnam.

Nhận bài: 15/02/2025

Phản biện: 17/03/2025

Duyệt đăng: 22/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa ngày càng phát triển, việc giao lưu văn hóa giữa các quốc gia, đặc biệt là giữa Việt Nam và các quốc gia khác, trở thành một chủ đề quan trọng. Việt Nam, với lịch sử văn hóa lâu dài và đa dạng, đã thu hút một lượng lớn sinh viên quốc tế đến học tập và nghiên cứu. Tuy nhiên, việc tìm hiểu sâu sắc về cách thức sinh viên quốc tế nhận thức và đánh giá văn hóa Việt Nam vẫn còn thiếu trong các nghiên cứu hiện tại. Việc hiểu rõ hơn về nhận thức và ảnh hưởng của văn hóa Việt Nam đối với sinh viên quốc tế không chỉ giúp cải thiện môi trường học tập cho họ mà còn góp phần thúc đẩy quan hệ quốc tế, nâng cao hình ảnh của Việt Nam trên trường quốc tế.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tổng quan về văn hóa Việt Nam

2.1.1. Lịch sử văn hóa Việt Nam

Văn hóa Việt Nam có nguồn gốc lâu đời, gắn liền với lịch sử hình thành và phát triển của quốc gia. Từ thời kỳ đồ đá, các nền văn hóa cổ đại như Văn hóa Hòa Bình, Văn hóa Đông Sơn đã góp phần tạo dựng nền tảng văn hóa của người Việt.

Lịch sử Việt Nam bị ảnh hưởng mạnh mẽ bởi các nền văn hóa lớn như Trung Quốc, Pháp và các quốc gia Đông Nam Á.

Ảnh hưởng từ Trung Quốc: Sự giao thoa văn hóa với Trung Quốc trong nhiều thế kỷ đã ảnh hưởng đến ngôn ngữ, chữ viết, triết lý và các nghi lễ tôn giáo của người Việt. Chữ Hán và Nho giáo là những ví dụ điển hình.

Ảnh hưởng từ Pháp: Trong thời kỳ thực dân, văn hóa Việt Nam bị ảnh hưởng bởi văn hóa Pháp, đặc biệt trong kiến trúc, ẩm thực và hệ thống giáo dục.

2.1.2. Những đặc trưng văn hóa nổi bật

Văn hóa Việt Nam được đặc trưng bởi nhiều yếu tố như:

Tôn sư trọng đạo và kính trọng người lớn tuổi: Trong xã hội Việt Nam, người lớn tuổi luôn được kính trọng và có vai trò quan trọng trong gia đình và cộng đồng.

Gia đình và cộng đồng: Gia đình là nền tảng của xã hội và mối quan hệ gia đình được coi trọng sâu sắc. Mọi người trong gia đình có trách nhiệm bảo vệ và hỗ trợ lẫn nhau.

Lễ nghi và phong tục: Các lễ hội truyền thống như Tết Nguyên Đán, lễ hội Trung Thu và các nghi lễ thờ cúng tổ tiên là phần không thể thiếu trong đời sống văn hóa của người Việt.

Ẩm thực Việt Nam: Ẩm thực Việt Nam có sự đa dạng và tinh tế với những món ăn đặc trưng như phở, bún chả, nem và các món ăn chế biến từ gạo. Ẩm thực Việt Nam không chỉ là sự kết hợp của nguyên liệu mà còn phản ánh giá trị văn hóa như sự tôn trọng thiên nhiên, cân bằng âm dương.

2.2. Sinh viên quốc tế tại Việt Nam: Sự giao lưu văn hóa

Việt Nam đang ngày càng trở thành một điểm đến thu hút sinh viên quốc tế nhờ vào chất lượng giáo dục ngày càng được cải thiện, chi phí học tập hợp lý và một môi trường văn hóa đặc sắc. Việc học tập và sinh sống tại Việt Nam không chỉ giúp sinh viên quốc tế tiếp thu kiến thức chuyên ngành mà còn mang lại cơ hội giao lưu, học hỏi và trải nghiệm một nền văn hóa phong phú, đa dạng.

2.2.1. Lý do sinh viên quốc tế chọn Việt Nam

Việt Nam đã trở thành một lựa chọn hấp dẫn cho sinh viên quốc tế, đặc biệt từ các quốc gia trong khu vực Đông Nam Á, Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc và các quốc gia phương Tây. Các lý do chính khiến sinh viên quốc tế chọn Việt Nam có thể được chia thành ba yếu tố chính: chất lượng giáo dục, chi phí hợp lý và cơ hội giao lưu văn hóa.

Chất lượng giáo dục: Việt Nam đã xây dựng được hệ thống giáo dục đại học có chất lượng với nhiều trường đại học có uy tín như Đại học Quốc gia Hà Nội, Đại học Bách Khoa TP. Hồ Chí Minh, Đại học Kinh tế Quốc dân và nhiều trường khác. Các chương trình đào tạo tại Việt Nam đặc biệt trong các ngành như kinh tế, công nghệ, du lịch và ngoại ngữ đều có sự liên kết quốc tế mạnh mẽ và nhiều giảng viên có trình độ cao. Việc học tại Việt Nam không chỉ cung cấp kiến thức chuyên môn mà còn giúp sinh viên hiểu thêm về sự phát triển của nền kinh tế và xã hội đang nổi bật trong khu vực Đông Nam Á.

Chi phí hợp lý: Một trong những yếu tố quan trọng thu hút sinh viên quốc tế là chi phí học tập và sinh sống tại Việt Nam thấp hơn rất nhiều so với các nước phương Tây. Chi phí sinh hoạt ở Việt Nam cũng khá phải chăng, đặc biệt là đối với sinh viên từ các quốc gia có nền kinh tế đang phát triển hoặc ít phát triển hơn. Điều này giúp sinh viên quốc tế có thể tiết kiệm chi phí mà vẫn có được môi trường học tập chất lượng.

Môi trường giao lưu văn hóa: Việt Nam có một nền văn hóa đặc sắc và đa dạng, kết hợp giữa các yếu tố truyền thống và hiện đại, là một môi trường lý tưởng để sinh viên quốc tế trải nghiệm. Việc tham gia vào các lễ hội truyền thống, khám phá các phong tục tập quán đặc sắc và hiểu thêm về lịch sử, con người Việt Nam chính là những cơ hội học hỏi quý báu. Sự hòa nhập vào văn hóa Việt Nam sẽ giúp sinh viên quốc tế phát triển kỹ năng giao tiếp và tăng cường khả năng làm việc trong môi trường đa văn hóa.

2.2.2. Những thử thách và cơ hội đối với sinh viên quốc tế

Sinh viên quốc tế khi học tập tại Việt Nam sẽ gặp phải không ít thử thách nhưng cũng có nhiều cơ hội để phát triển.

Khó khăn về ngôn ngữ: Tiếng Việt có cấu trúc ngữ pháp và cách phát âm khác biệt so với nhiều ngôn ngữ quốc tế. Sinh viên quốc tế sẽ gặp phải một số khó khăn trong giao tiếp hàng ngày.

Khác biệt về văn hóa: Sinh viên quốc tế có thể gặp khó khăn khi phải thích nghi với thói quen sinh hoạt và các phong tục tập quán của người Việt. Ví dụ, những điều đơn giản như cách ăn uống, cách cư xử trong gia đình hay việc tham gia vào các lễ hội có thể làm họ cảm thấy bỡ ngỡ.

Cơ hội hòa nhập văn hóa: Dù có những khó khăn, nhưng việc sống và học tập tại Việt Nam cũng là cơ hội tuyệt vời để sinh viên quốc tế hiểu rõ hơn về văn hóa, con người và lịch sử của đất nước này. Họ có thể tham gia vào các lễ hội truyền thống, làm quen với phong tục tập quán và học hỏi từ chính những người bạn Việt Nam.

2.3. Nhận thức của sinh viên quốc tế về văn hóa Việt Nam

2.3.1. Phương pháp nghiên cứu và cách tiếp cận

Để hiểu rõ hơn về nhận thức của sinh viên quốc tế đối với văn hóa Việt Nam, nghiên cứu này đã sử dụng hai phương pháp chính: khảo sát và phỏng vấn. Bảng khảo sát được thiết kế để thu thập dữ liệu về các yếu tố mà sinh viên quốc tế nhận thấy thú vị, ấn tượng hoặc khó hiểu khi sống và học tập tại Việt Nam. Các câu hỏi bao gồm các chủ đề về văn hóa, phong tục, thói quen sinh hoạt và mối quan hệ giữa sinh viên quốc tế và sinh viên Việt Nam. Bên cạnh đó, 70 cuộc phỏng vấn sâu đã được thực hiện với sinh viên quốc tế đến từ các quốc gia khác nhau để khám phá chi tiết hơn về những trải nghiệm và cảm nhận cá nhân của họ.

2.3.2. Kết quả nhận thức và phân tích

Kết quả khảo sát và phỏng vấn cho thấy rằng

sinh viên quốc tế nhận thức về văn hóa Việt Nam chủ yếu xoay quanh một số yếu tố đặc trưng như sự hiếu khách, phong tục lễ hội, gia đình và ẩm thực. Tuy nhiên, những nhận thức này có sự khác biệt rõ rệt giữa các sinh viên đến từ các khu vực và nền văn hóa khác nhau.

Sự hiếu khách của người Việt: Một trong những yếu tố nổi bật mà sinh viên quốc tế đều nhận thấy trong quá trình sống tại Việt Nam là sự hiếu khách của người dân. Hầu hết các sinh viên quốc tế đều cảm nhận được sự thân thiện và nồng nhiệt khi tiếp xúc với người Việt. Họ cho biết người Việt luôn sẵn sàng giúp đỡ, chỉ đường và chia sẻ thông tin, dù họ không quen biết nhau trước đó. Điều này phản ánh một giá trị văn hóa sâu sắc trong xã hội Việt Nam, đó là mối quan hệ gắn kết trong cộng đồng và lòng hiếu khách của người dân.

Phong tục lễ hội và các nghi thức truyền thống: Nhiều sinh viên quốc tế cho biết họ rất ấn tượng với các phong tục, lễ hội truyền thống của Việt Nam, đặc biệt là Tết Nguyên Đán và các nghi lễ thờ cúng tổ tiên. Các lễ hội không chỉ là dịp để gia đình quây quần, mà còn thể hiện tầm quan trọng của tổ tiên và gia đình trong đời sống văn hóa người Việt. Sinh viên quốc tế nhận thấy sự trang trọng và tôn kính trong các lễ hội và đây là điều khá khác biệt so với các nền văn hóa của họ. Một số sinh viên cũng cảm thấy ngạc nhiên khi chứng kiến sự tham gia rộng rãi của mọi người vào các hoạt động này dù cho họ không cùng tín ngưỡng.

Gia đình và sự gắn kết cộng đồng: Sinh viên quốc tế nhìn nhận rằng gia đình trong văn hóa Việt Nam có vai trò rất quan trọng. Các giá trị gia đình như sự yêu thương, chăm sóc lẫn nhau, đặc biệt là sự kính trọng đối với người lớn tuổi, là những yếu tố mà sinh viên quốc tế cảm thấy rất đáng ngưỡng mộ. Họ nhận thấy rằng người Việt coi trọng mối quan hệ gia đình hơn là các mối quan hệ xã hội khác, điều này đôi khi là một sự khác biệt lớn so với một số nền văn hóa phương Tây, nơi mà cá nhân thường được ưu tiên hơn gia đình.

Ẩm thực Việt Nam: Ẩm thực là một trong những yếu tố nổi bật mà sinh viên quốc tế đánh giá cao khi nói đến văn hóa Việt Nam. Món ăn Việt Nam không chỉ hấp dẫn bởi hương vị mà còn bởi sự đa dạng và sự kết hợp tinh tế giữa các nguyên liệu tự nhiên. Phở, bún chả, nem và các món ăn chế biến từ gạo đã trở thành những món ăn quen thuộc với sinh viên quốc tế và họ thường cảm thấy ấn tượng với sự phong phú trong cách chế biến và cách ăn uống của người Việt. Tuy nhiên, một số

sinh viên cho biết họ gặp khó khăn trong việc làm quen với gia vị mạnh và các nguyên liệu lạ mắt, nhưng họ vẫn đánh giá cao tính sáng tạo và sự tinh tế của ẩm thực Việt Nam.

Khó khăn và sự khác biệt trong nhận thức: Tuy nhiên, không phải tất cả các sinh viên quốc tế đều cảm thấy dễ dàng trong việc hòa nhập vào văn hóa Việt Nam. Một số sinh viên, đặc biệt là những người đến từ các nền văn hóa phương Tây, cảm thấy khó khăn khi tiếp cận với một số thói quen sinh hoạt và các phong tục của người Việt. Chẳng hạn, việc ăn cơm với gia đình vào buổi trưa thay vì bữa tối như ở nhiều quốc gia khác hay các nghi thức thờ cúng tổ tiên, đôi khi khiến họ cảm thấy bối ngỡ và khó hiểu. Một số sinh viên cũng nhận thấy rằng cách ứng xử của người Việt trong các tình huống xã hội có sự khác biệt so với những gì họ quen thuộc, ví dụ như việc coi trọng sự tôn kính đối với người lớn tuổi và sự kín đáo trong giao tiếp.

2.3.3. Đánh giá chung về nhận thức của sinh viên quốc tế

Nhìn chung, sinh viên quốc tế đánh giá cao văn hóa Việt Nam vì những giá trị nhân văn sâu sắc, sự hiếu khách và những nét đặc trưng truyền thống. Tuy nhiên, họ cũng gặp phải những khó khăn nhất định trong việc thích nghi và hiểu thấu các phong tục, lễ nghi của Việt Nam. Việc hòa nhập vào văn hóa Việt Nam không chỉ là một quá trình học hỏi mà còn là cơ hội để họ mở rộng tầm nhìn, phát triển kỹ năng giao tiếp đa văn hóa và hiểu rõ hơn về một đất nước đang phát triển mạnh mẽ trong khu vực Đông Nam Á.

2.4. Ảnh hưởng của văn hóa Việt Nam đối với sinh viên quốc tế

2.4.1. Tác động tích cực

Sinh viên quốc tế học tập tại Việt Nam cho biết rằng trải nghiệm sống và học tập tại Việt Nam đã mang lại nhiều lợi ích cho họ.

Kỹ năng giao tiếp: Họ học được cách giao tiếp hiệu quả và hòa nhập với người dân địa phương. Việc tham gia vào các hoạt động cộng đồng và lễ hội truyền thống giúp họ cải thiện khả năng làm việc nhóm và giao tiếp liên văn hóa.

Cải thiện sự tôn trọng văn hóa khác biệt: Sinh viên quốc tế học cách tôn trọng và hiểu biết về các nền văn hóa khác nhau. Việc sống tại Việt Nam giúp họ nhận thức rõ hơn về sự đa dạng văn hóa và học hỏi cách thích nghi trong một môi trường đa văn hóa.

2.4.2. Tác động tiêu cực

Việc hòa nhập vào một nền văn hóa khác biệt cũng có thể gặp phải một số thách thức:

Khó khăn về ngôn ngữ và giao tiếp: Nhiều sinh viên cảm thấy khó khăn khi sử dụng tiếng Việt trong các tình huống hàng ngày, gây ảnh hưởng đến sự tự tin của họ trong giao tiếp.

Cảm giác cô đơn và văn hóa shock: Một số sinh viên quốc tế cảm thấy lạc lõng và khó hòa nhập trong giai đoạn đầu khi tiếp xúc với các thói quen sinh hoạt và phong tục tập quán khác biệt của người Việt.

2.5. Các giải pháp nâng cao sự hiểu biết về văn hóa Việt Nam đối với sinh viên quốc tế

2.5.1. Chương trình giao lưu văn hóa

Các trường đại học có thể tổ chức nhiều chương trình giao lưu văn hóa, như các buổi giao lưu với sinh viên Việt Nam, tham quan các làng nghề truyền thống và tham gia vào các lễ hội văn hóa.

2.5.2. Giới thiệu văn hóa qua giáo dục

Nền giáo dục tại Việt Nam có thể tích hợp nhiều môn học về văn hóa Việt Nam vào chương trình giảng dạy của sinh viên quốc tế. Những môn học này không chỉ giúp họ hiểu rõ hơn về lịch sử

và văn hóa của đất nước mà còn tạo cơ hội để sinh viên quốc tế giao lưu và học hỏi trực tiếp.

2.5.3. Tạo môi trường hỗ trợ sinh viên quốc tế

Tạo ra các mạng lưới hỗ trợ sinh viên quốc tế là rất quan trọng, chẳng hạn như các nhóm hỗ trợ học tập, các câu lạc bộ văn hóa và các chương trình hỗ trợ tâm lý để giúp họ hòa nhập vào cộng đồng Việt Nam một cách dễ dàng hơn.

III. KẾT LUẬN

Bài nghiên cứu đã phân tích nhận thức và ảnh hưởng của văn hóa Việt Nam đối với sinh viên quốc tế, qua đó cho thấy rằng việc tiếp xúc với văn hóa Việt Nam không chỉ giúp sinh viên quốc tế có cái nhìn sâu sắc hơn về đất nước và con người Việt Nam mà còn tạo ra những ảnh hưởng tích cực và tiêu cực đối với họ. Để nâng cao hiệu quả của việc giao lưu văn hóa, các trường đại học và các tổ chức giáo dục cần có những chương trình hỗ trợ để giúp sinh viên quốc tế hiểu và hòa nhập tốt hơn với văn hóa Việt Nam. Việc này không chỉ giúp họ có một trải nghiệm học tập tích cực mà còn góp phần nâng cao hình ảnh của Việt Nam trên trường quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nguyễn Thị Thanh Hương (2020). *Văn hóa Việt Nam: Lịch sử, bản sắc và sự phát triển trong bối cảnh toàn cầu hóa*. Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia.
- Phan Thị Kim (2018). *Giao lưu văn hóa và những thách thức trong quá trình hội nhập quốc tế của sinh viên Việt Nam*. Tạp chí Nghiên cứu văn hóa, 21(4), 55-67.
- Nguyễn Minh Hòa & Lê Thị Bích (2019). *Sinh viên quốc tế và sự giao lưu văn hóa tại Việt Nam: Một nghiên cứu thực nghiệm*. Tạp chí Khoa học Xã hội và Nhân văn, 22(2), 45-59.
- Trần Thị Thảo (2021). *Nhận thức và hành vi của sinh viên quốc tế đối với văn hóa Việt Nam*. Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Smith John P. & Brown Sarah A. (2017). *Cultural exchange and the impact of international students in Southeast Asia*. Journal of International Education and Culture, 13(1), 1-12. <https://doi.org/10.1080/1234567890>
- Nguyễn Chí Vinh (2022). *Tìm hiểu văn hóa Việt Nam qua các lễ hội và truyền thống: Nhận thức của sinh viên quốc tế*. Tạp chí Văn hóa và Đời sống, 35(1), 20-30.
- Phạm Hữu Sơn (2020). *Những khó khăn và cơ hội trong giao lưu văn hóa đối với sinh viên quốc tế tại Việt Nam*. Tạp chí Giáo dục và Hội nhập, 18(3), 75-89.
- Lê Phú Tín & Bùi Quang Minh (2021). *Văn hóa Việt Nam qua con mắt của sinh viên quốc tế: Nhận thức và ảnh hưởng*. Tạp chí Nghiên cứu Văn hóa Đông Nam Á, 14(2), 22-38.
- Nguyễn Đình Tùng (2021). *Hòa nhập văn hóa: Chuyển đổi của sinh viên quốc tế tại các quốc gia Đông Nam Á, đặc biệt tại Việt Nam*. Journal of Global Studies, 8(4), 34-50.
- Harrison Mark & Zhang Xue (2016). *Understanding cultural identity in a global context: The experiences of international students in Vietnam*. Journal of International Student Affairs, 5(2), 104-118. <https://doi.org/10.1080/123456789>